

RAPPORTEREN OVER FRAUDE EN CONTINUÏTEIT IN DE CONTROLEVERKLARING

In december 2021 is Standaard 700 ('Het vormen van een oordeel en het rapporteren over financiële overzichten') aangepast. De wijziging houdt in dat accountants in controleverklaringen behorend bij een jaarrekening (en jaarverslag of bestuursverslag) voortaan een sectie 'Controleaanpak continuïteit' en een sectie 'Controleaanpak frauderisico's' op dienen te nemen.

De verplichting geldt voor wettelijke controleopdrachten. Bij vrijwillige controles kan deze nieuwe regelgeving vrijwillig worden toegepast. Voor SRA-kantoren (reguliere vergunninghouders) geldt deze verplichting voor controleopdrachten die betrekking hebben op een rapporteringsperiode die eindigt op of na 15 december 2022. Eerdere toepassing van deze regelgeving wordt door de NBA aanbevolen.

Voor accountants van reguliere vergunninghouders (niet-OOB segment) heeft deze wijziging een grote invloed. Het OOB-segment was al bekend met het rapporteren van kernpunten.

VERPLICHTE SECTIE 'CONTROLEAANPAK CONTINUÏTEIT'

In de sectie 'Controleaanpak continuïteit' beschrijft de accountant op welke wijze de accountant heeft ingespeeld op:

- het hanteren door het management van de continuïteitsveronderstelling bij het opstellen en presenteren van de financiële overzichten; en (waar van toepassing);
- gebeurtenissen of omstandigheden die gereede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven.

Rekening houdend met de specifieke omstandigheden en de complexiteit van de controle neemt de accountant op basis van professionele oordeelsvorming in deze sectie (een combinatie van) de volgende elementen op:

- de aangelegenheden die aandacht vereisen bij de controle;
- een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;
- een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;
- een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;
- belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.

Deze beschrijving kan worden geïntegreerd in de sectie 'Onzekerheid van materieel belang omtrent de continuïteit' (Standaard 570.22) en kan in verkorte vorm worden opgenomen wanneer er met betrekking tot de continuïteit niets aan de hand is.

VERPLICHTE SECTIE CONTROLEAANPAK FRAUDERISICO'S

In de sectie 'Controleaanpak frauderisico's' beschrijft de accountant op welke wijze is ingespeeld op risico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang als gevolg van fraude(risico's).

Ook hier geldt weer dat de accountant – rekening houdend met de specifieke omstandigheden en de complexiteit van de controle – op basis van professionele oordeelsvorming in deze sectie (een combinatie van) de volgende elementen opneemt:

- de frauderisico's die aandacht vereisen bij de controle;
- een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;
- een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;
- een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;
- belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.

Voor zover de risico's geen significante aandacht vragen, kan dit in deze sectie leiden tot een beschrijving in verkorte vorm.

VAKTECHNISCHE CONSEQUENTIES

Vanuit vaktechnisch oogpunt gezien, verandert er niet zoveel. Voor het uitvoeren van een controleopdracht wijzigt alleen Standaard 700, dat gaat over de verantwoordelijkheid van de accountant voor het vormen van een oordeel bij de jaarrekening. Andere controlestandaarden wijzigen niet.

Over de uitleg van toepassing van Standaard 700 wordt veel gepubliceerd. Verwezen wordt naar www.nba.nl/themas/fraude en www.nba.nl/themas/continuïteit. Door de NBA zijn ook handreikingen ter consultatie aangeboden, waarin deze standaard en de bijbehorende consequenties breed uiteen worden gezet.

WAT VINDT SRA HIERVAN?

Verantwoordelijkheid van de keten

SRA heeft er bij het geven van haar reactie op de consultatie 'Verplichte rapportering fraude en continuïteit' (oktober 2021) reeds op gewezen dat het fundament voor het bestaan van het maatschappelijk

vertrouwen in de accountant niet alleen bij de accountant, maar bij de gehele keten ligt. Denk hierbij niet alleen aan gebruikers en stakeholders, maar ook aan de ondernemingen die zelf verantwoordelijk zijn voor het opmaken van hun jaarrekening.

De regelgeving voor deze ondernemingen op het gebied van externe verslaggeving (BW2 titel 9 en RJ) is echter niet gewijzigd. Daarom is het niet uit te sluiten dat accountants in de praktijk tegen situaties aan kunnen lopen, waarbij met klanten (lees: gecontroleerde entiteiten) discussies kunnen ontstaan over de mate van de in de jaarrekening en/of of het bestuursverslag op te nemen toelichting omtrent fraude en continuïteit. Vragen die wijzen op 'Waar staat dat dan?' zullen dan mogelijk niet beantwoord kunnen worden.

Lost een verplichte rapportering het probleem op?

SRA staat in beginsel positief tegen over de verplichting voor de accountantspraktijk om in de controleverklaring meer informatie op te nemen: welke werkzaamheden zijn verricht in het kader van fraude- en continuïteitsrisico's en eventuele bevindingen? Dit zal immers de communicatie in de keten kunnen verbeteren. Fraude en faillissementen veroorzaken veel onrust en hier dient tegen te worden opgetreden.

De vraag die echter nadrukkelijk beantwoord dient te worden, is of het opnemen van deze extra informatie in de controleverklaring nu daadwerkelijk resultaat heeft. Welke impact heeft deze verplichte rapportage binnen de keten op bestuurders en toezichthouders en op gebruikers en stakeholders? Levert dit wel een bijdrage aan het oplossen van problemen rond fraude en (dis)continuïteit? Levert de rapportage voldoende informatie op, zodat gebruikers van de controleverklaring met meer zekerheid, kennis en kunde hun besluiten kunnen nemen? Zeker in situaties waarin er niets aan de hand is en deze secties – weliswaar in verkorte vorm – in de controleverklaring moeten worden opgenomen, kan dit tot verwarring leiden.

Geen onderscheid wettelijke en vrijwillige controleopdrachten

Ten slotte staat SRA niet achter het onderscheid dat wordt gemaakt tussen opdrachten verricht in het wettelijk domein en vrijwillige controleopdrachten. De opdrachten zijn immers gelijk. Hiertussen kan geen onderscheid worden gemaakt. Opdrachtgevers die vrijwillig de opdracht tot het verrichten van een controle verstrekken, zouden daarbij ook vrijwillig gebonden dienen te zijn aan de voorschriften die op deze opdrachten van toepassing zijn.

WELKE ROL NEEMT SRA IN?

Net als bij andere belangrijke issues laat SRA continu haar stem horen en wordt in overleg getreden met de NBA en hieraan gerelateerde overlegorganen om de belangen van de SRA-accountant(skantoren) te behartigen. Dat is en wordt ook nu veelvuldig gedaan. Nu het echter vaststaat dat toepassing van Standaard 700 vanaf boekjaar 2022 verplicht wordt gesteld, is het van het grootste belang dat SRA-

kantoren voor de implementatie hiervan gefaciliteerd worden. Naast vaktechnisch – hierover wordt al heel veel gepubliceerd – zal het accent hierbij met name komen te liggen op de praktische (operationele) kant van de implementatie van de gewijzigde standaard.

Van groot belang is dat kantoren hun wettelijke controleklanten in deze nieuwe regelgeving meenemen. Is niet alleen bij de kantoren, maar ook bij de klanten hierover al voldoende awareness? Er zal bijvoorbeeld helder gecommuniceerd dienen te worden wat de achterliggende bedoeling van de uitgebreide controleverklaring is. Van klanten wordt verwacht dat deze een risicoanalyse opstellen, die door de accountant beoordeeld wordt. Wat komt hierin te staan? Wat als deze er niet is? Hoe dan? Wat is de impact op het controlebudget? Communicatie hierover dient niet alleen met het bestuur, maar ook met leden van de raad van commissarissen of toezicht (de met governance belaste personen) plaats te vinden. Dat geldt ook voor de klantspecifieke teksten die in de controleverklaring worden opgenomen en door derden gelezen gaan worden. Hierover dient wel overeenstemming te bestaan, doch waar ligt de gulden middenweg?

Daarnaast geldt dat onderwerpen die eerst nagenoeg alleen in het dossier van de accountant werden gedocumenteerd, nu expliciet met de klant besproken dienen te worden. Dit zal soms best lastig zijn. Tevens zal de attitude – met name jegens fraude – kritischer en 'meer op afstand' dienen te zijn. Het oordeel laten afhangen van met name van het management ontvangen informatie is onvoldoende. Ook dient een zichtbare afweging gemaakt te worden of en wanneer het moment wordt bereikt dat er forensische expertise ingeschakeld dient te worden. Op wie kunnen SRA-kantoren dan terugvallen?

WERK AAN DE WINKEL

Kortom, er is volop werk aan de winkel. Voorafgaand aan de komende interim-controles dienen kantoren hierop immers voorbereid te zijn. De tijd dringt dus. Als SRA proberen we kantoren daarom zo veel mogelijk hierbij te ondersteunen. Zowel met cursussen, bijeenkomsten, publicaties, als via het afzonderlijk op de SRA-website opgenomen dossier. Als u hierover vragen, opmerkingen of suggesties heeft, kunt u hiervoor contact met ons opnemen via vaktechniek@sra.nl. ■

Dit artikel is geschreven door Henk Kats, verbonden aan Bureau Vaktechniek van SRA.